

ZADANIA W ZAKRESIE LEGALNOŚCI ZATRUDNIENIA

► KONTROLA LEGALNOŚCI ZATRUDNIENIA I INNEJ PRACY ZAROBKOWEJ OBYWATELI POLSKICH

Celem kontroli jest egzekwowanie przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i powierzania innej pracy zarobkowej, a poprzez te działania – eliminowanie zjawiska pracy w „szarej strefie” gospodarki. Zadania kontrolne ukierunkowane zostaną na ujawnianie przypadków zatrudniania pracowników bez zawarcia na piśmie umowy o pracę (potwierdzenia na piśmie warunków umowy o pracę w wymaganym terminie), niedopełniania obowiązku zgłaszania osób pracujących do ubezpieczeń społecznych, niepowiadomienia urzędu pracy przez osobę pozostającą w rejestrze bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności, a także ujawnianie przypadków, w których dochodzi do „tzw. wypłat pod stołem”, tj. wypłacenia wynagrodzenia i innych należności ze stosunku pracy w całości lub w części poza oficjalnym obiegiem, bez odprowadzenia należnych składek do ZUS i zaliczek na podatek dochodowy.

Jednocześnie kontrole służyć będą ujawnianiu przypadków pracy „zadeklarowanej fałszywie”, w szczególności sytuacji stanowiących obejście obowiązujących przepisów prawa pracy poprzez zawarcie umów cywilnoprawnych (umów zleceń, umów o świadczenie usług) w warunkach właściwych dla stosunku pracy.

Czynności kontrolne obejmą także weryfikację dopełniania przez kontrolowane podmioty obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy. Kontrolami legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej obywateli polskich objęte zostaną wytypowane podmioty działające w branżach, w których m.in. w latach poprzednich najczęściej stwierdzano nieprawidłowości w tym obszarze oraz te, w których na podstawie prowadzonej analizy ryzyka istnieje duże prawdopodobieństwo pracy nierejestrowanej.

Kontrole legalności zatrudnienia podejmowane będą także na podstawie skarg, informacji pochodzących od innych instytucji (w szczególności z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i organów podatkowych), w tym również wskazujących na nieprawidłowości dotyczące zatrudniania i wypłacania wynagrodzeń pracownikom, na których ciążyą zobowiązania alimentacyjne (powierzanie pracy bez umowy o pracę oraz wypłacanie wynagrodzenia za pracę w kwocie faktycznie wyższej niż wskazana w treści umowy o pracę).

Typowanie podmiotów do kontroli będzie się także odbywać w oparciu o monitoring mediów, w tym również mediów elektronicznych (artykuły i doniesienia prasowe, fora internetowe itp.)

Planowana liczba kontroli: **bez limitów**

Koordinacja: **Departament Legalności Zatrudnienia**

► KONTROLA LEGALNOŚCI ZATRUDNIENIA I INNEJ PRACY ZAROBKOWEJ ORAZ WYKONYWANIA PRACY PRZEZ CUDZOZIEMCÓW

Kontrola legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców obejmuje kompleksowe badanie zagadnień związanych z pracą cudzoziemców na terytorium Polski, w tym kwestie legalności ich pobytu na terytorium naszego kraju, dostępu do polskiego rynku pracy na podstawie dokumentu pobytowego, dopełnienie wymogów związanych z koniecznością legitymowania się dokumentem uprawniającym do podjęcia i wykonywania pracy, a także problematykę praw pracowniczych cudzoziemców, w tym zapewnienie im bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

Czynności kontrolne realizować będą wszystkie okręgowe inspektoraty pracy, co do zasady – także w ramach kontroli podejmowanych w innych obszarach tematycznych – w przypadku ujawnienia, że na terenie zakładu pracy wykonują pracę cudzoziemcy z tzw. państw trzecich (osoby nieposiadające obywatelstwa państwa członkowskiego UE/EOG lub Szwajcarii).

Celem kontroli jest wyeliminowanie jak największej liczby przypadków nielegalnego powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom i naruszania ich praw pracowniczych.

W roku 2024 działania kontrolne ukierunkowane zostaną na weryfikację legalności powierzania i wykonywania pracy cudzoziemców z państw azjatyckich oraz Ameryki Środkowej i Południowej, z uwagi na obserwowany wzrost liczby obcokrajowców migrujących z tych obszarów do Polski (m.in. z Indii, Pakistanu, Filipin, Bangladeszu, Nepalu, Wietnamu, Kolumbii, Meksyku). Kontrole obejmujące obywateli tych państw, będą miały na celu zmniejszenie ryzyka wystąpienia naruszeń prawa ze strony nieuczciwych pracodawców w stosunku do grupy obcokrajowców, którzy świadczą pracę w Polsce przy braku znajomości języka polskiego oraz wiedzy na temat polskich przepisów prawa i w obcym dla nich kulturowo otoczeniu. Działania te należy uznać za niezbędne zwłaszcza w odniesieniu do osób korzystających z pośrednictwa agencji zatrudnienia, celem wyeliminowania przypadków nadużyć na szkodę cudzoziemców, w tym także związanych z procesem sprowadzania cudzoziemców do Polski.

Jednocześnie inspektorzy pracy kontynuować będą działania w zakresie oceny prawidłowości powierzenia pracy oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców z państw trzecich, których obecność na polskim rynku pracy została już ugruntowana, w tym wobec obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi na terytorium własnego państwa, w celu eliminowania przypadków pracy wykonywanej na innym stanowisku i na odmiennych (gorszych) warunkach niż wskazane w dokumentach legalizujących ich pracę w Polsce.

Źródłem typowania podmiotów do kontroli będą m.in. skargi złożone przez cudzoziemców (zarówno pracujących, jak i tych, którzy zakończyli już wykonywanie pracy na rzecz polskich podmiotów) oraz informacje i powiadomienia pochodzące z innych instytucji czy organizacji (np. informacje od wojewodów na temat wydanych zezwoleń na pracę).

Dobór podmiotów do kontroli odbywać się będzie także na podstawie informacji pochodzących z monitoringu mediów oraz informacji zgromadzonych w zasobach własnych i udostępnionych PIP bazach danych (ZUS-u i publicznych służb zatrudnienia oraz analiz resortu właściwego ds. pracy)

Kontrolami objęte zostaną wytypowane podmioty działające w branżach objętych największym ryzykiem występowania nieprawidłowości (m.in. budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, usługi), a także agencje zatrudnienia, świadczące zarówno usługi pośrednictwa pracy, jak i pracy tymczasowej. W tych przypadkach czynności kontrolne prowadzone będą

równolegle również w podmiotach korzystających bezpośrednio z pracy cudzoziemców, tj. wobec właściwych pracodawców i pracodawców użytkowników.

Kontrole legalności powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom służyć będą również ujawnianiu i eliminowaniu przypadków powierzania pracy w warunkach przymusowych. Zadania kontrolne w tym obszarze realizowane będą we współpracy z innymi organami, m.in. ze Strażą Graniczną (w szczególności w przypadkach powierzania pracy znacznej liczbie cudzoziemców) oraz z ZUS-em i organami podatkowymi (m.in. w ramach powiadamiania o podejrzeniu naruszeń przepisów pozostających w kompetencjach tych instytucji).

Planowana liczba kontroli: bez limitów

Koordinacja: Departament Legalności Zatrudnienia

► ŚWIADCZENIE USŁUG AGENCJI ZATRUDNIENIA I POWIERZANIE PRACY TYMCZASOWEJ

Kontrole realizowane w obszarze działalności agencji zatrudnienia obejmują podmioty prowadzące działalność regulowaną, polegającą na świadczeniu usług: pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego i pracy tymczasowej. Kontrole prowadzone w agencjach pracy tymczasowej jak i u pracodawców użytkowników, ukierunkowane są na egzekwowanie przestrzegania przepisów o zatrudnieniu tymczasowym.

W kontekście usług agencji zatrudnienia główny cel działań kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy obejmuje ujawnianie i eliminowanie z rynku pracy podmiotów świadczących ww. usługi nielegalnie, tj. bez wymaganego wpisu do rejestru agencji zatrudnienia, a także przeciwdziałanie istotnym nieprawidłowościom dotyczącym działalności przedsiębiorców świadczących tego typu usługi. Kontrolami objęte są również agencje zatrudnienia założone lub prowadzone przez cudzoziemców, w szczególności agencje świadczące usługi pośrednictwa do pracy u pracodawców zagranicznych oraz kierujące cudzoziemców do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej do podmiotów prowadzących działalność na terytorium RP, ale również agencje świadczące usługi pracy tymczasowej na rzecz pracodawców użytkowników z siedzibą na terenie RP lub w innych krajach europejskich.

W agencjach pracy tymczasowej i u pracodawców użytkowników badaniu podlega wypełnianie obowiązków wobec osób, którym powierzono pracę tymczasową, zarówno tych, które spoczywają na agencji zatrudnienia jako pracodawcy, jak i na pracodawcy użytkownika. Kontrole mają na celu sprawdzenie, czy są przestrzegane prawa pracowników tymczasowych i osób, które świadczą pracę tymczasową na innej podstawie niż umowa o pracę tymczasową, wynikające zarówno z przepisów *ustawy o zatrudnieniu pracowników tymczasowych*, jak i z ogólnych przepisów prawa pracy. Czynności kontrolne Państwowej Inspekcji Pracy zmierzają także do ustalenia, czy spełnione są przesłanki pracy tymczasowej, warunkujących jej stosowanie (m.in. sezonowość, okresowość i doraźność zadań) oraz czy mamy do czynienia ze zwiększonym zapotrzebowaniem na pracę w danym podmiocie lub czy poprzez pracę tymczasową nie dochodzi do obejścia przepisów prawa w sytuacji, gdy u pracodawcy użytkownika występuje zapotrzebowanie na pracę o charakterze stałym.

Działania inspektorów pracy w zwiększonym stopniu zostaną ukierunkowane na działalność podmiotów, w tym także agencji pracy tymczasowej, które świadczą usługi outsourcingu/leasingu oraz podmiotów korzystających z ich usług. Analiza procesów wynajmu osób do pracy w tej formule, w szczególności w ramach umów cywilnoprawnych ma na celu sprawdzenie, czy stosowanie outsourcingu/leasingu nie służy obchodzeniu przepisów o pracy tymczasowej lub czy nie służy wyeliminowaniu zatrudnienia własnych pracowników.

Typowanie podmiotów do kontroli odbywa się m.in. na podstawie skarg kierowanych do naszego urzędu, powiadomień z innych urzędów i organizacji, a także na podstawie danych o podmiotach świadczących usługi agencji zatrudnienia zawartych w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia. W procesie doboru podmiotów do kontroli uwzględniamy także monitoring mediów, w tym również elektronicznych, głównie w celu pozyskania informacji o podmiotach czy osobach fizycznych, które świadczą tego typu usługi nielegalnie.

Realizacja czynności Państwowej Inspekcji Pracy w tym zakresie będzie miała miejsce w ścisłej współpracy z innymi organami, w tym przede wszystkim z jednostkami Straży Granicznej oraz marszałkami województw, do których kierowane będą powiadomienia, mające na celu eliminację z rynku tych podmiotów, które świadczą usługi agencji zatrudnienia z naruszeniem przepisów obowiązującego prawa.

Planowana liczba kontroli:

- Agencje zatrudnienia – egzekwowanie przestrzegania przepisów o warunkach prowadzenia agencji
 400 kontroli
- Outsourcing/leasing a praca tymczasowa
 100 kontroli
- Agencje pracy tymczasowej – egzekwowanie przestrzegania przepisów o zatrudnianiu pracowników tymczasowych
 bez limitów
- Pracodawcy użytkownicy
 150 kontroli
- Agencje zatrudnienia prowadzone przez podmioty/cudzoziemców spoza UE
 bez limitów

Koordinacja: **Departament Legalności Zatrudnienia**

► DELEGOWANIE PRACOWNIKÓW W RAMACH ŚWIADCZENIA USŁUG – Z WYŁĄCZENIEM KIEROWCÓW W TRANSPORCIE DROGOWYM

Kontrole dotyczące delegowania pracowników w ramach świadczenia usług obejmują procesy delegowania pracowników z/na terytorium RP.

Czynności kontrolne związane z delegowaniem pracowników z terytorium RP prowadzone są w przedsiębiorstwach z siedzibą na terytorium Polski, które tymczasowo delegują za granicę pracowników lub osoby wykonujące inną pracę zarobkową w ramach umów zawartych z zagranicznymi kontrahentami, do pracy w podmiocie powiązanym z polskim przedsiębiorstwem osobowo lub kapitałowo (np. do zagranicznego oddziału polskiej spółki) lub w ramach pracy tymczasowej.

Podstawę typowania polskich podmiotów delegujących pracowników za granicę do kontroli stanowią głównie wnioski zagranicznych organów właściwych, kierowane do PIP za pośrednictwem systemu IMI, a także skargi pracowników delegowanych oraz powiadomienia z innych organów.

W ramach współpracy z Europejskim Urzędem ds. Pracy (ELA) realizowane będą – w uzasadnionych przypadkach – kontrole wspólne lub uzgodnione.

W ramach czynności kontrolnych dotyczących delegowania pracowników z Polski szczególna uwaga koncentrować się będzie na prowadzonych przez cudzoziemców podmiotach zarejestrowanych w Polsce, które delegują do pracy za granicą obywateli tzw. państw trzecich. Nadzór nad tego typu podmiotami wynika z obserwowanego od kilku lat zjawiska polegającego na kierowaniu cudzoziemców do wykonywania pracy w innych państwach UE/EOG lub Szwajcarii przez podmioty zarejestrowane w Polsce, zarządzane przez cudzoziemców i z występującymi w związku z tym nieprawidłowościami. Kontrole w tych podmiotach służą ujawnieniu i eliminowaniu przypadków pozornego delegowania, tzn. wykorzystania tego trybu do transferu na terytorium UE cudzoziemców, którym formalnie powierzono pracę u polskich przedsiębiorców bez rzeczywistego zamiaru jej wykonywania.

Kontrole delegowania pracowników na terytorium RP realizowane są u zagranicznych pracodawców (w tym także z siedzibą w państwach trzecich), delegujących pracowników do czasowego wykonywania pracy na terytorium RP. Istotą tych kontroli jest między innymi weryfikacja, czy zagraniczny pracodawca dopełnił wymogów formalnych, wynikających z polskiego prawa, w szczególności w zakresie powiadomienia Państwowej Inspekcji Pracy o skierowaniu pracownika do pracy w Polsce i czy określone dokumenty ze stosunku pracy takiego pracownika przechowywane są w okresie delegowania na terenie naszego kraju. Kontrole służą jednak przede wszystkim ustaleniu, czy pracownikowi delegowanemu na terytorium RP zapewniono odpowiednie warunki zatrudnienia na poziomie nie mniej korzystnym niż wynikają one z Kodeksu pracy i innych przepisów regulujących prawa i obowiązki pracowników.

Celem tych kontroli jest również ocena prawidłowości procesu delegowania pod kątem ujawnienia przypadków, gdy osoby skierowanej do pracy na terytorium RP nie można uznać za pracownika delegowanego (głównie w ramach wielopoziomowych struktur podwykonawczych, kiedy odpowiedzialność i nadzór nad pracą osoby delegowanej przejmuje podmiot inny niż formalny pracodawca zagraniczny) oraz eliminowania przypadków, w których pracodawca delegujący pracownika na terytorium RP nie prowadzi znacznej działalności na terytorium innego państwa, a tym samym pozornie deleguje pracowników do Polski.

Podmioty do kontroli typowane są na podstawie złożonych do Państwowej Inspekcji Pracy oświadczeń o delegowaniu pracownika na terytorium RP lub zawiadomień o zmianie danych objętych takim oświadczeniem, skarg pracowników delegowanych, a w przypadkach delegowania do pracy w Polsce obywateli państw trzecich – na podstawie informacji pochodzących od wojewodów o zezwoleniach na pracę w Polsce wydanych dla pracowników delegowanych.

Planowana liczba kontroli:

- Delegowanie pracowników z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług
 bez limitów
- Delegowanie cudzoziemców z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług
 bez limitów
- Delegowanie pracowników na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach świadczenia usług
 80 kontroli

Koordinacja: **Departament Legalności Zatrudnienia**

► DELEGOWANIE KIEROWCÓW W SEKTORZE TRANSPORTU DROGOWEGO

W związku z rozszerzeniem definicji pracownika delegowanego o kierowcę wykonującego określone typy przewozów drogowych jak i pracodawcy delegującego, za którego uznaje się także przewoźnika drogowego zadania kontrolno-nadzorcze dotyczące delegowania w ramach świadczenia usług rozszerzono także o podmioty z sektora transportu drogowego i o osoby świadczące na ich rzecz pracę.

Odrębności wynikające ze specyfiki tego sektora, potwierdzone zarówno przepisami europejskimi (dyrektywa 2020/1057, tzw. *lex specialis*) jak i krajowymi (*ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym*) stanowiły podstawę do wyodrębnienia z zadań kontrolno-nadzorczych dotyczących delegowania pracowników w ramach świadczenia usług tych, które dotyczą przewoźników drogowych jak i samych kierowców realizujących określonego typu operacje transportowe na terytorium RP jak i poza granicami Polski.

Kontrole delegowania w transporcie drogowym obejmować będą zarówno podmioty z siedzibą na terytorium Polski, które w ramach umowy na realizację usługi transportowej delegują kierowców do pracy za granicą jak i przewoźników zagranicznych (zarówno z państw członkowskich UE jak i tzw. państw trzecich), którzy delegują kierowców do wykonania tego typu operacji w Polsce.

Kontrole dotyczące delegowania kierowców świadczących pracę na rzecz polskich przewoźników, skierowanych do realizacji usług transportowych za granicą służyć będą m.in. pozyskaniu określonych dokumentów związanych z realizowanymi przewozami oraz dokumentów ze stosunku pracy takich kierowców, w tym także na podstawie wniosków kierowanych do Państwowej Inspekcji Pracy w module Elektronicznego Systemu Wymiany Informacji na Rynku Wewnętrznym (IMI) – dedykowanego sektorowi transportu.

Kontrole dotyczące delegowania kierowców na terytorium RP służyć będą ocenie prawidłowości delegowania jak i sprawdzeniu, czy kierowcy skierowanemu do realizacji usługi transportowej w ramach umowy na jej wykonanie, zawartej przez macierzystego przewoźnika, zapewniono warunki zatrudnienia na poziomie nie mniej korzystnym niż wynikają one z prawa polskiego, zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o delegowaniu kierowców w transporcie drogowym*.

Kontrole służyć będą także sprawdzeniu, czy podmioty zagraniczne delegujące kierowców do realizacji umowy transportowej, dopełniły obowiązku zgłaszania takiej operacji czy to w ramach interfejsu publicznego połączanego z systemem IMI (odnośnie do przewoźników z państw członkowskich) czy też z wykorzystaniem elektronicznego formularza, udostępnionego na stronie www.biznes.gov.pl (dla przewoźników z tzw. państw trzecich).

Typowanie do kontroli podmiotów delegujących kierowców do Polski odbywać się będzie na podstawie złożonych do Państwowej Inspekcji Pracy dokumentów notyfikujących fakt delegowania kierowcy, jak również skarg składanych przez samych delegowanych kierowców wraz z uwzględnieniem informacji przekazanych przez Inspekcję Transportu Drogowego o wynikach kontroli drogowej delegowanego kierowcy, w toku której ujawniono brak zgłoszenia delegowania.

Planowana liczba kontroli: **bez limitów**

Koordinacja: **Departament Legalności Zatrudnienia**

